

KÖZMŰVELŐDÉS.

Az erdélyi rom. kath. irodalmi társulat heti közlönye.

MEGJELENIK MINDEN SZOMBATON.

Előfizetési díj:		A társulat minden rendű tagjai a lapot tagdíjajukért kapják.	Ugy a lap szellemi részét illető cikkek, mint az előfizetési pénzek a „Közművelő- dés” szerkesztőségének Gyulafehérvárra a várbába küldendőik.
Egész évre	4 frt.		
Félévre	2 „		
Negyedévre	1 „		

A szépművészetek.*)

Ha némának születtem volna, úgy ma mégis szólanom kellene, mert hogy hallgathatna ott az ember, a hol megszólal a márvány, éneken nyilatkozik a szív, vonzólag hi a kép, hol a húrok lengő rezgésében eszmecserét folytat bú és öröm. A művészetek hazája, uraim, e bűvös világ. A szépművészeteket átérteni és átérezni fölötte nagy feladat. Ehhez nemcsak szorgalom, kitartás és elmeél, hanem a kedély magasulása, az istenek gratiája, az eszmény és fenséges ihletsege kívántatik.

Annak, ki a szépművészetekről méltólag akar szólni, szintén szépművészeti képzetel kell bírnia; mert a szépművészetekben lép elé az ember igazi méltósága, hogy fölszabadulva az álrendszerek nyügeitől, szétförje mintegy tette bilenseit — az előítéletek zsarnokságát — az egyoldalúság szűkkeblűségét és képzeletben átrepüljön szellemisége örök honába. A szépművészetekben mondja ki az ember a nagy vállalatot, melyben utána akarja dolgozni a természetet, megközelíteni a Mindenható alkotásait. Művészetében foglalja össze kiragadva az idő karjai közül mindazt, a mit mulékony öröm e földön csevegett, a remény mesélt, a fájdalom szentesített, évezredeken át virrasztva az ész felismert, a hűség őrzött, a hit mutatott és a szeretet imádott, hogy a változandóságok mozaikjában egyesítve az erény és bűn, a bőség és nyomor, az élet és halál földetrazó küzdelmeit a romokból építsen magának új alakot és milliók keserveinek utóhangjaul tegye a boldogság örök dalát.

A művészet az emberiség mulhatlan nagyságának apocalypsise. A tudás fájából nőtt ki számunkra a száműzetés vándorbotja, melyet a szeretet gondviselése a Golgotára tűzött, hogy lehessen a keresztfá megváltása.

Csók a szépművészet, mit az embernek homlokára lehelt ősz Atyja: az Isten búcsuzáskor. Hogy

pedig ennek magas voltát annál inkább átérezzük, szives figyelmük reményében oly beosztást használok, hogy 1) egyes idevágó ontologiai fogalmakat jelezve, azután 2) átmehessek a művészet meghatározására, összehasonlítva a művészetet majd a tudományyal, majd az erkölcsi renddel, melytől többen szeretnék örökre elszakítani; felvetem ezek után az izlés kérdését és 3) bemutatom a mecc. és szabad — a mulattató és szépitős, majd a formell és virtuell alakokban a művészetek felosztását; szolgálok a főbb művészetekről rövid életrajzzal — jelesebb képviselőik megnevezésével; — 4) lélektani és lénytani indokolt-ságokkal.

1-ször. Lénytani előfogalmak. Rend a többség egysége, az egyenlők vagy egyenlőtlenek az összegezéshez való alkalmas elhelyezése.

Ezen összegezés meghatározott viszonyok alapján történik. Hacsak egy viszonyt veszünk fel a rendezés alapjául, a rendezés egyszerű; ha többet összetett. A dolgok rendezettsége, egyensúlytani (ordo staticus) időszerinti (ordo chronologicus); egyenlő vagy egyenlőtlen nagyság szerint lesz az összméretes rend (ordo symmetricus). Hasonlóság vagy hasonlatlanság szerint az ordo harmonicus, hangegyező vagy összarányos rend.

A rendet csupán értelem ismeri fel és a rend csak értelemnek lehet szüleménye. Ezekkel rokon a szép fogalma. Szépnek azt mondjuk, a mi megismertetvén tetszést szül. Szt. Tamás: „Pulehra sunt, quae visa placent“. Szt. Ágoston: „Pulchritudo unitas in multitudinet varietate“; Cicero: „Pulchrum id esse, quod consentaneum est hominis excellentiae in eo, in quo natura ejus a reliquis animantibus differat“. Szt. Ambros: „A lélek szépsége a tiszta erény, disze a menynevei igazságok ismerete.“ A szépséget meg kell különböztetni az igazságtól, jóságtól, rendtől, ámbár mind-ezeket felkarolja.

*) Felolvasta Dr. Sándorffy Nándor az I. szakosztály ülésén.

A szépség nem egyszerűen rend, hanem ennek tökélye és közvetlenül nem a vágyó, hanem az ismerő tehetséggel áll vonatkozásban. A szépség ugyanis, mint ilyen, tetszést kelt, nem vágyat, ámbár tetszést bennünk az kelthet, a miben felismerjük azt, a mit szeretünk: — mégis szépnél maga szemlélet élvezetes — ez a szép tulajdonképeni hatása. Szeretni pedig a lénytanilag mindig első önszeretet kapcsán a velünk egyenlőket, a hozzák hasonlókat fogjuk: a szép érzete is tehát míg egy részről értelmi ismerőtehetséget, másrésztől lénytani hasonlóságot kíván. A tiszta jóakaró szeretet (amor benevolentiae) a dolog belső jóságára irányul és ekként közrehat ahhoz, hogy a szépség tetszést nyújtó szemlélete keletkezzék: mert a tiszta szeretet van megnyugvással összekötve, miután a másban észlelt és már tényleges jót önmagával egynek tekintí; míg a vágyó szeretet, mint ilyen, elcsik ezen élvezettől és a jó felé való törekvés állapotát ölti magára. Szeretet nincs becsülés nélkül, azaz azon tárgy belső becséről alkotott meggyőződés nélkül. Van phisicai értelmi és erkölcsi szépség. Szépséget mondjuk az anyagot és a lelket is, anyagi tulajdonság azonban szellemben nem lehet, — innen látható, hogy a szépség anyagtanal érzékfölötti alkata a tárgyaknak. A szépség sajátos és eredeti légköre a szellemvilág; felfogni is a szépséges csak a szellem tudja — az anyagban mégis oly tulajdonok össze lehet, mely a szellem analogiáját viseli magán és csak így másodlagosan nevezhető az anyag szépség.

Az eszes lény tökélyének teljét a végtelen tökélyű Isten akaratahoz való szabad idomulásában éri el, úgy a szép előtérbe lép az erkölcsi rendben is. A szép rendkívüli magas foka az eszmény, mely a közönségesen előforduló jót és szépet kitünő fokban fölülmulja.

Ha az eszményhez oly jegy esatlakozik, minek folytán az előttünk és fölöttünk, mint utólerhetlen jelentkezik, a szeretet mellett a tisztelet távolát kívánja és az örömmel együtt bizonyos félelmet is kelt, nyerjük a fenségest, mely a végtelenek árnyéka és nyoma.

Kellemes az, a mi valamely tehetségünknek megfelel. Kellemes érzékileg az, a mi szerveink szerkezetével arányos és ennélfogva arra jótékonyan ható. Kellemes, tisztább értelemben, a mi a kedélyhez simul, rokonszenvünkkel összehangzik — a rokonszenv pedig nem más, mint az önszeretethez egyéni (hajlam, nézet, érzelm stb.) sajátosságok megegyezése alapján történt átvitele másra. Végre megmondhatjuk: mi a nevelés? A nevelés így szokták meghatározni: Nevelés minden, az elméleti vagy gyakorlati észnek, törvényei ellen elkövetett hiba, melyet rögtön, váratlanul veszünk észre — a meddig ezen hiba nem oly természetű vagy legalább nem úgy fogjuk fel, hogy fájdalmat, félelmet avagy utálatot gerjesztene.

Ez tehát a tökélyek emelkedésének bölcsészeti fokozata. Kezdetét veszi a lénytani valóság egység, igazság és jóság: folytatja a jóság magasulásában a tökélynél, — elősegíti ezt még inkább a rend, melynek újra fokozott tökélye a szépség, ehhez társul a kellem: — mindkettőben kiemelkedik az eszmény, melyet, ha a végtelen lehellel foly körül előttünk áll a fenséges.

2-or. A művészet és tudomány. A tudatlanság éjjele nem szülheti a művészet tündöklő arezu gyermekét; művészetre csak eszes lény képes, átvitt értelemben beszélünk az állatok művészetéről.

Mindazonáltal nem az ismeret tömkelege a művészet sajátossága — ez nem ismer — ez tesz, alkot, teremt, működik. A művészet annyiban fogadja szolgálatába a tehetéket, a mennyiben úgy egyenkint, mint összeségben teljes tevékenységet ígérnek. Ismerni, a tudós feladata, létesíteni a művészé és pedig nem lassan, nehézkösen, hanem gyorsan és könnyedséggel. De mivel nem lehet minden működés bármily eredménnyel, arányos, kérségtelen, hogy a cél magaslata — a kivitel módja, az eredmény természete más és más tehetéket vagy ugyanazon erőnek különböző eljárását fogja, mint a létesítés törvényeit követelni. Ezen törvények képzik a művészetek alaprajzát, innen ered a művészet meghatározása: „Ars est recta ratio factibilium,“ „Ars est ordinatio rationis, qua per determinata media ad debitum finem actus humani pervenitur.“

A működési törvényeknek ismerete és könnyű alkalmazása a művészet a aki fogalmát nyújtja, míg azon törvényeknek beható és belokokból kellő ismerése a művészet tudománya.

De kérdjük, mi most a hivatás, mely lelkesíti a művészetet: s a munkaprogramm, melyet maga elé tűz?

A művészet feladata érzékelhető alakba önteni az érzékfölötti szépet.

Ez a meghatározás valóságos hadüzenet, melyre megmozdul az aestheticusok egész tábora és lesz belőle hosszabb mint 30 éves háboru, mert nagy eltérések vannak a szépfogalmának megállapításánál, — ugyszintén az érzéki és érzékfölöttire vonatkozó felfogásban is. Nincs megegyezés a szép művészet és erkölcsi rend viszonyát tekintve sem. Kiszáll a sikra a philosophia egész terjedelmében, különösen a lénytan ontologia, azután jönnek egyes rendszerek, mint a sensualismus stb. száz meg száz izlés — aesthetica — tapasztalat — az ugynevezett józan gondolkodás, a természet imádása, tekintély stb., mindezek sorakoznak, hogy megvívják a művészetek elméleti csatáját.

Belevetüljünk-e ezen nagy küzdelembe? Okvetlenül, mert bírjuk az érvek ütégét, a hosszas buvárlat erősségét, a szív és ész összhazsó ítéletét, előbb azonban állapítsunk meg kisebb pontokat, mint pl. azt a) hogy a művészi munkatér hivatott embereinek szépművészeti képzetl kell birniok; b) körvonalozzuk, hogy mi az izlés és mi lehet ennek legfensőbb törvényszéke; c) mutassunk a forrásra, a honnan a szép művészet a legbővebb anyagát meríti.

(Folyt. köv.)

Az emberi tekintet.

Az egyénben és magánéletben.

Az isteni félelem és tekintély érzete, mely a keresztény hitélet verőfényes napjaiban, pezsgőbb üdvgazdászati munkásságra sarkalta az emberi tetterőt, mely magasztos, isteni lángban lobogott, ma hovatovább elhalványulni, kihalni látszik.

Az ember megfélekedve fenséges szabadságáról, mely a szív ártatlanságában, a lélek szeplőtlen tisztaságában van, nem az Istenre tekint, mint legfőbb tekintélyre, nem az Isten örök és változhatlan igazságait, parancsait és utait nézi, melyek szerint életényeit irányítani és életösvényeit szabni kell, ha nem azt tekinti, mit tesznek, minő utakon járnak, haladnak, jönnek, mennek mások.

Rettentő szerencsétlen tévedése ez az álfény után futó és a bűn szolgásgába siető emberi érzék, mely a szabadságra teremtett lelket az örök átok emésztő rabságába hajszolja, s melynek pedig az igazságot kellene kutatnia és azt követnie.

Isten kezében van az ember élete s az emberi elhatározásokat, terveléseket nagy részben ő realizálja, de hogy érdemeket szerezhesen, szabad akarattal rubázzván fel megengedi a rosztat is azon embernek, aki kegyelmével nem él, a ki intéseire és parancsszávara nem hallgat, nem figyel.

Elkallódik az egyénben a testi életerő; eiposványosodik a lélek erkölcsi világa, rideggé lesz a magánélet, fénytelené a nap, melynek a szellem légkörét kell vala beragyognia, mert az ember elzárta magától azon feléje csörgedező isteni forrást, mely mindezeknek termékenyítő életet ad. Megvetette Krisztus Jézust, az élet forrását.

A szegény sorsu magánzó mélyen megfigyelő tekintettel szemléli és mérlegetti élete minden mozzanataiban a duslakodás és teljes földi jólétnek örvendeni látszó gazdgot s irigységtől villogó szemei a kétségbeesés sajtolta keserű könyök szakadó záporában lábbadoznak. Azon gondolat űzi és emésztli háborgó lelkét, hogy nincs szánandóbb, boldogtalanabb lény a világon. Pedig nem úgy van. Nincs erős reménye. Ez baj

A gazdag magánzó eltelve képeiben. csömörrel és undorral, nehéznek, nyomasztó és elviselhetlennek képzelet az az óriási mesterkéltiséget, léha és füres alkalmzkodást, melyet helyzetében a világi tekintetek töle megkövetelnek; szeretne menekülni; látja a szegényt a maga egyszerűségében, feltámad benne az irigység emésztő érzete, nyugtalanság szállja meg lelkét, sir, kesereg, háborgás, emésztő tűz, égő pokol egész élete. S ez így megy minden magánzóval vég és határ nélkül; mindenik boldogtalannak, kietlennek, zordnak, kiégettnek, hidegnek gondolja az életet. — S honnan ez? Nem világít a hit napja, nem melegíti őket a szeretet melege.

Nő és bol keresendő ezen indokoltnak látszó indokolatlan kifakadások valódi forrása? Nemde az emberi tekintetben? Igen, az emberi tekintetben, mely az Isten szeretetének, jószágának, igazságának és mindenhatóságának boldogító érzetét és megnyugtató tudatát nélkülözvén, — a kétségbeesés, szenvedélyek és gyötrő nyugtalanság átkos hullámaiba sodorja és kárhuzatos szirtjeire dobja a mennyei fényt vesztett nyomoru embert.

„A ki a czélt, mondja B. Eötvös József, melyet magának kitzűzött, szemmel tartva, magát hozzá minden perczben közelíteni érzi s azt végre elérheti, — az boldog.“

Az embernek pedig más czélja nem lehet, mint a melyet az Isten eléje tűzött.

Már Solon halála előtt kit sem mondott boldognak. Mert a meddig az ember él, majd felemeltetik, majd lesujtatik, egyedül a halál mutatja meg, ki milyen volt, míg élt. (Plut. In Graecor. apoph.)

Az emberi tekintet rettentően befolyásolja az emberi életet a boldogságra vagy boldogtalanságra nézt.

„Sok szükségese arra — mondja B. Eötvös J., hogy boldogok legyünk: mert a szív soha nem kevésbé elég önmagának, mint örömei közt. Hogy boldognak érezzük magunkat, szükség, hogy minden egyhangban legyen körülöttünk, hogy sehol fájdalom ne lépjen előnkbe, sehol még csak érzékletlenség se, mert miként a rózsza, úgy a szív is, mennyivel inkább nyílik virágzás közt, annival könnyebben vesztli leveleit a legkisebb érintésnél.“

Nagy jelentésű szavak.

Csak az a szikla-szilárd jellemű, önálló, független valóban boldog ember, kit az élet megpróbáltatásai között az igazság egyenes útjáról, mely az Isten szolgálata, semmiféle emberi tekintet szele le nem sodor, meg nem ingat.

Nézzé és figyelje meg csak bárki az életet és tapasztalni fogja, hogy mint szirt áll rendíthetetlenül az, kinek lelkét fellelengző vágyak nem gyötrik és szívét a szenvedélyek érzelmei nem rágják.

Ez pedig csak az ártatlan, a bűn árnyékától megőrzött lélek és szív lehet.

Ime tehát az emberi tekintet, mely az Isten tekintélyét kiesibe vagy semmibe sem veszi, az Istentől szeretetlenül elfordul és az emberi kétesbecsű tekintélynek bálvány templomokat és oltárokat emel az, mely az ember egyéni és magánélet világát teljesen feldulja és örökön tartó emésztő pokollá változtatja.

Igen, mert mindig igazak maradnak jeles egyházi költők Tárkányinak szavai, midőn így ír:

Boldog ember a ki nem jár
A gonoszság útján;
S nem hajolva roszt tanácsra
Nem nyög a bűn lánczain,
Boldog a kinek segélyt ad
Jákob szent s nagy Istene.
A kinek Isten reménye,
Czélja, vágya s mindene.“ —

Sokakat megtéveszt manapság a rohamos haladás eszméje annyival is inkább, mert ezt legtöbb esetben az isteni tekintélytől való elpártolásban és ennek szomorú megvetésében látják és tapasztalják. De a vizsgálódó józan és azonnal belátja a tévedések reneteg zűrzavarát. Csak egy baj van itt. S ez az, hogy ma kevés a kutató józan ész, hanem rohamok gondolatlanul az emberek tüskén-bokron át egyes felkapott divatos, hamis eszmék után, azaz az emberi tekintetek előtt elnémulnak.

Hiába a szív vágya, mely csak talál megnyugvást; hiába a lelkiismeret szava, mely az igazság természetes mérlegetője szokott lenni. Mindezek a gyakran világnézetletté lett emberi tekintetek előtt elnémulnak.

Ezen, ma már veszélyessé vált körtünetre mutat rá XIII. Leo Ő szentsége „a keresztény polgárok főbb kötelességeiről“ szóló körlevelében, midőn így szól: „Nem esekély a haladás a külső és a testi javak körül; de az egész érzékelhető természet, a természeti erők és gazdagság birtoka, ha az élet kelleméit és kényelmeit szaporítják is, a nagyobbakra termett lelket ki nem elégítheti. Az emberi lét legfőbb törvénye: Istenre tekinteni és Feléje haladni: s ők az Ő hasonlatosságára lévén teremtve, természetüknel fogva buzdítatnak, hogy Teremtőjüket kívánják. De nem testi munkával vagy testi haladással jutnak Istenhez, hanem a lelki dolgok ismerésével és szeretetével. Mert az Isten az első és a legfőbb igazság, s az ész csak igazsággal táplálkozik; a legfőbb kötelesség, minden jónak foglalatja, amely egyedül elégíti az erény vezérlete mellett törekvő akaratot.“

Ime rövidben összefoglalva az emberi lét törvénye. S mivel az emberi tekintetek az embert elvonják eme isteni törvénytől s a testieket a lélek megvetésével, elhanyagolásával keresik s így az egész embert Istennel és önmagával elmentébe hozzák és állítják: ebben emelkedik ki az emberi tekintetek veszedelmessége és kárhuzatos volta.

Az ember önmaga előtt a legnagyobb talány. A tudományok legnagyobbika az embernek önmagát megismerni. Tudjuk, hogy épen azok, kik az önismeret tudományát a legnagyobb fokra művelték és vitték, azok és akkor mondták el magukról, hogy most tudjuk; „hogy semmit sem tudunk.“

És ez megdönthetetlen igazság.

Isten legszentebb akarata vala ez, hogy önmagában az emberben állítsa az embert önmaga elé a maga parányiségében és mégis önereje által való megfejthetlenségében.

Megmutatta Isten ezzel is, hogy az emberi lét törvénye valóban az Istenre való tekintésben és a feléje való haladásban van s ezen kívül és ettől eltérőleg az emberi erőnek minden próbálkozása, a felfüvőkodó kevelység és pokoli gög forrására vezet, s mint ilyen eselekmény Istennel ellentétes tekintetet képez és bűn.

L. J. Primitiájára.

— Jul. 27. —

Pályád küszöbén, ifju bajtárs!
 Fogadd meleg üdvözetem! . . .
 Nagy ünnepeden, mit oly hön vársz
 Szónokolni megérkezem! —
 Ilyen napod nem fog derülni
 E földi léted folyamán, —
 Hacsak aranymisédre gyülni —
 Nem fog a nép egykor . . . talán?! . . .
 Igen, talán! mert rövid éltünk,
 S ha folyton oly fenn énekelsz —
 Te jó fiu, kiben reméltünk —
 Igen korán: alant heversz! . . .
 Pedig kívánom azt, hogy te légy
 Akkor is, midőn nem leszek . . .
 S ha majd második misére mégý —
 Szóim emlékeztessenek! . . .
 Bár sok zivatar jár fölöttünk
 — Az életet szeretni kell! . . .
 Hát virágot miért kötöttünk —
 S minek tüztük mellünkre fel?! . . .
 Vigan öcsém! de komolyan is! . . .
 Csak tedd meg azt, mit tenni kell! . . .
 Az Istenben ki szilárdan hisz —
 Dicstelenül nem veszhét el! . . .
 Előre hát! kibontva zászlód! . . .
 Légy hiv, bátor, szerény, vidám! . . .
 Hogy ki látja a papot — Lászlót
 — Mondhassa: ez aztán pap ám! . . .

V. Cs. J.

Egy nőért.

(Elbészélés.)

Irta: **Veress Zsigmond.**

Az ábránd.

I.

A * . . . püspöki székvárosban vagyunk. A papnövendékek hosszú sorban vonulnak az intézetből a székesegyházba, hogy a magasztos ünnepet, pünkösdi napját méltóan ünnepelejk meg. A templom a hívők ezrei által van elfoglalva, mindenki siet hálát adni Istennek a ma kiárasztott Szentlélek kegyelméért. A szent misét komoly méltósággal a püspök végezte; míg a papnövendékek énekkara gyönyörű énekekkel járult az ájtatosság emeléséhez.

Alig hangzottak el a püspök áldást osztó szavai, a közönség sűrű oszlopokban fódult ki a templomból megállva a templom előtti téren várva egyik, vagy másik rokoura, jó barátja, vagy ismerőse. S így lassanként egész tömeg verődött össze, a melyben minden rendű és ranguak képviselve valának.

Legvégül jöttek a papnövendékek, kettőnként egymásután.

Szinte a végén a hátulso sorok egyikében két melázó alak haladott. Az egyik barna, a másik szöke. Bizonytalanul hordozták körül szemeket a bámuló közönségen, a melynek figyelmét most teljesen a papnövendékek foglalták le, — hiába, mindenki valami kritizálni valót keresett. Egyszerre a szöke a barna füléhez hajolva valamit sugott neki, ennek különben sáppadt arcát rögtön halvány pir futotta el s kérdőleg fordult társa felé.

— Hol van? én nem látom.

— Nézz jobbra, ott a templom szögletétől pár lépcsnyire láthatsz egy órnagyot s mellette egy fiatal, egészen fehérbe öltözött nőt. Ő az.

— Ahán, látom.

Ezzel kutatólag vizsgálta szemével azt a fiatal lánykát, a kit társa jelzett. A leánya alig nézett ki többnek 16 évesnél. Minden fiatalága daczára is sugár termete nagy fejlettséget árult el. Fejéről aransyárga haja dús fonatokban csüngött le, szemeit szeliden, de mégis némi kaczersággal hordozta körül s piros ajkait negédesen szorította hó fehér fogaira, mi alatt a kezeiben lévő legezövel a levegőt verdeste s fodros széle mellett kíváncsi pillaatásokat vetett maga köré.

— Ágoston, ne nézd oly hosszasan, még valakinek föl-tünik — szólítá meg társát a szöke.

A megszólított alig tudta szemeit a leánykáról levenni.

— Te Poldy, soha ily rokonszenves alakot nem láttam.

— Tán csak nem tesz szerelmes belé? Hogy kérdé-
 nek nehogy komoly oldalát is észrevegye társa, hangos ne-
 vetésben tört ki s gunyosan veregette meg Ágoston vállait.

— Nem tudom, felelt melázva a kérdezett, de meg-
 lehet.

— Ugyan, ugyan hol van még előbb az ismeretség?

— Az már meg van.

— Mit? Aztán miért kértél engem, hogy mutassam meg Magyarósy Paulát?

— Azért, hogy én nem ismertem s kíváncsi voltam tudni, hogy ki az.

— Nem értelek; hát aztán mégis, hogy vagytok már egymással ismeretségben?

— Nagyon egyszerűen. Ő utánam kérdezősködött, tehát ő ismert engem, csak nekem kellett őt megismernem. Érted most?

— Vagy úgy? mondá Poldy, miközben nem kis bámulat volt leolvasható arcáról. Átkozottak azok a nők. Még Paula és ily dolgokat művel, ki hitte volna?! No csak rajta Ágoston barátom és addig üsd a vasat, a míg meleg.

— Az az én gondom: a jó alkalmat semmi esetre sem fogom elszalasztani.

Poldy a dolog fölött látszott gondolkodni. Akart is volna valamit mondani, meg nem is, félt, hogy azzal, a mit mondani akar tán megsérti barátját.

— De tán nem gondolsz komolyan a dologra? kérde végre Poldy s lehetőleg szelidebb alakban adva tudtára Ágostonnak, hogy tán nem kellene azt, a mit Paula kezdett folytatni.

— De hogy nem! — válaszolt Ágoston. Én ugyan nem mondhatom, hogy szeretném, azonban azt sem, hogy nem: csak most láttam először, habár sokat foglalkoztam vele ábrándjaimban s most is kellemes benyomást gyakorolt rám.

— De hová gondolsz? kérde Poldy látszólag megütöközve.

— Hová? — kérde Ágoston némi guynnyal; nekem nem szilárd elhatározásom, hogy pap legyek, csak a sors nullámai vetettek ide s tettek itt le pihenni, míg természetemnek megfelelőbb állást kaphatok.

Erre Poldynak nem volt mit válaszolnia s hallgatva haladt tovább társa mellett. Nem merete gáncsolni az Ágoston eljárását, mert érezte, hogy azzalsaját magát is sujtaná, azonban mégis tett egy kérdést.

— S egy nőért kilépnél az intézetből?

— Miért ne, ha az tudna boldogítani s nekem s magának nyugalmas megélhetést nyújthatna.

— Csak hogy ép itt van a baj. Az élet vajmi keveseknek nyújt boldogságot s nyugalmas megélhetést. A boldogság után csak sohajtozunk, de itt ritka esetben, vagy soha sem ériük el: s a kényelmes megélhetést ritka esetben a szerencse vagy a véletlen, de a legtöbb esetben a munka nyújtja. S te mihez is fognál? Még évek kellene addig, míg csak annyit tudsz szerezni, mint a mennyiből önmagadat tartsd el.

— Ah! Hasztalan aggodalmad. Ha Paula szeretne s még pedig igazán, akkor minden továbbira felesleges lenne gondolnom. Az őrnagy nagy vagyonnal rendelkezik.

— Épen ez a baj — válaszolt Poldy. Ha az őrnagy gazdag egy leánya jövődöbeli férjétől is megkívánja a gazdagságot, nem különben az ősi nemességet.

— De ha Paula boldogsága kívánja, atyja mindeme kívánalmakra nem ügyelhet.

— De hogy nem. Az őrnagy nyakas magyar s a mellett katona. A mit mond az áll s leányának engedelmeskedni kell. Tudod barátom, ott lehet a legkevésbé számítani a szivre, a hol vagyon forog szóban, mert ma a meggazdagodás életfeladat, s az élvezet életezel.

Ágoston nevetéssel akarta elütni a dolgot s Poldyszórszálhasogató elmélkedései felett jó üzén nevetett.

— Ne erőltess magad, Poldy, ugysis hasztalan. Ugy beszélés, mintha tényekkel kellene leszámolnod, pedig még minden hipotézis. S különben is tudhatod, hogy én opportunistá és idealista vagyok.

— Ép ezért fejtettem ki nézeteimet minden oldalról; de várjuk be a jövőt, majd lesz még alkalmunk erről s másról is beszélgetnünk.

S a dologról többet nem szóltak. Hetek multak el s aüg, alig érintették egy-egy szóval, mert egyiknek sem volt kedve foglalkozni vele.

Az emberi lelkiállapotok szinte kimagyarázhatlanok. Megesik sokszor, hogy valamit elménkben forgatunk, legjobban ohajtott s legkedvesebb ábrándjaink közé tartozik s mégis, ha mások említik előttünk azt, kellemetlen hatást gyakorol reánk. Innen volt az is, hogy Poldy nem kutatott tovább Barsy Ágoston lelkében, mert észrevette, hogy az kellemetlenül hat reá, pedig máskor alig volt titka, a melyet Poldy előtt föl ne tárt volna.

Barsy Ágoston elmerült ábrándjaiban, minthogy az ábrándozásra különben is hajló természetnek az őrnagy leánya újabb tárgyat adott. Reá nézve nem volt, nem létezett külvilág e napokban, magányosan vonult féire s csak ösztönszerűleg teljesített mindent. Boldog napokat élhetett volna ez ábrándozás közepett, ha a külvilág, a prózai élet nem háborgatta volna mindegyre. Ilyenkor, különösen ha még a zavarás mellé kellemetlenség is járult, elkeseredett volt.

S midőn a saját visszavonultsága másokat is váltoltott tőle s az intézeti zajos életben magányossága még inkább föltűnt előtte: csak egy vigasztalta s csak egy reménylétet, az, hogy e nyomasztó helyzet nem fog sokáig tartani.

Azokban reménykedése nem tartott sokáig! igen hamar ohajtott boldog lenni s a dolgot erőszakolni akarta, s még ábrándjaitól is megfosztotta magát. S midőn szive keserűséggel volt eltelve, akkor érezte, hogy nem lehet az együttélőtől elszakítania magát; ekkor érezte, hogy a szerelemnél több a barátság.

Kellemes nyári alkony borította el a tájat; enyhe szellő lengette a lombos s már már virágzó rózsafákat az intézet sétányain: a rezedá s jázmin bokrok kellemes illattal tölték el a levegőt; az égboltot szagzatott felhők borították: a hold csak néha-néha egy-egy pillanatra tekintett az éj lépébe burkolódzó földre. A kis kert sétányain gyors léptekkel haladnak a kellemes nyári levegőt élvezni akaró növendékek; a kertet jobbról és balról környező lakszobákból egyes zenedarabok akkordjai és szagzatott ütemei hallatszanak. Minden, de minden összpontosult itt, hogy az elzárkózott embert elvonultsága tudatára ébressze, de más részről még elzárkózottabbá tegye.

Barsy fájdalomtelt szívvél járkált a többi között, tovább engedve magát ragadtatni az áramtól. Elmerültségéből, mely szinte önkívüli állapothoz hasonlított, Poldy ébresztette föl.

— Mi az, Ágoston? — kérde szeliden érintve vállát; — mi az oka annak, hogy már annyi idő óta oly rendkívül levert vagy?

Barsy csak fejével bólingatott, s értetlen hangon mondott valamit, de a miből mit sem értett meg.

— Nos, nem válaszolsz?

— Tudod, az élet, a nyomoruság kedvetlenné tettek — mondá elkeseredett, világfájdalmas hangon.

— Az élet bajai mindenkit egyformán érnek.

— Nem, engem erősebben sujt a balsors, mint más. Mi örömet nyújt az élet nekem? Semmit! És az egész élet egy hosszantartó szcavedés. Kora ifjúságomtól fogva boldogtalan voltam mindig. A természet mintegy belém öntötte az ábrándozást; egyszerű falusi életünk mellett is voltak mindig elérhetlen vágyaim s midőn megtanultam a világot

ismerni, nem a valódi, hanem a feleziczomázott, minden fényvel, pompával s kényelemmel elárasztott világot a regényekből; képzeletem csapongása határtalan volt s ábrándjaim örületesek. Azonban képzeletem által alkotott légváraimból mind untalan kiugrasztott az élet szükségse, az általam nyomornak nézett középszertiség. Vágyaim tulragadtak: azon határon is túl, a melyet csak lehetőleg is elérhettem volna; óriási vagyron felett ohajtottam volna rendelkezni, hogy ezek és milliók javára működhessem, hogy testi gyönyöreimet és vágyaimat féktelenül kiélégíthessem; tudós, híres ember akartam lenni, hogy nevemet fízstelettel említse a világ; hódolat környezzen minden oldalról. S mindezek csak álomképek, boldogtalanságom előkészítői voltak. Valamikor hittem bennük, hogy annál inkább csalódom, de ma már vége van mindennek. Még mikor ez intézet falai közé léptem, akkor kezdettem belátni, hogy ábrándjaim az örültséggel határosak, de egy vigasztalt, hogy a esendes boldogsággal kínálkozó papipálya, majd kárpótolni fog minden veszteségemért, de fájdalom csak ábránd volt ez is. Mit ér nekem az élet, ha az alatt a 6 év alatt még itt kell lennem, megtörök bennem az embert. a szabadakarral bíró lényt s ugy bocsátnak ki innen, mint egy gépet? Mit ér nekem a jövő, ha a jelen tőrhetetlen? Ábrándjaim ide hoztak, de mint ködfátyol repültek szét s engem már nem köt semmi ide, csak sztlőim akarátja s a kény-szertiség.

E fájdalomtelt kitorés után elhallgatott, keble hevesen hullámozott, feje szédült s úgy szeretett volna sírni: megsíratni ábrándjait.

Poldy is egy kis időre szótlan maradt, Barys kitorése nem hagyta érintetlenül s gondolatait törekedett rendezni.

— Félíg meddig igazad van — mondá Poldy mélyen sohajva fel. Nekem nem voltak merész ábrándjaim s még is kelle csalódnom. De mennyivel inkább neked! Mondhatom magamról, hogy az ábrándozás soha sem volt jó hatással; ezt bizonyított te magad is. Az ábrándozás soha valóképet nem tud adni, s míg a fényben ragyogó életet teszszük kívánalmaink legkisebbjévé, addig a mindemapi bajokkal telített életet feledjük s ha mégis a bajok nyomását, habár oly kevéssé is kell éreznünk, oda van boldogságunk, oda minden reményünk s végtelenül boldogtalanoknak s a legszerenesétlenebb lényeknek képzeljük magunkat; s minnél elérhetlenebbek ábrándjaink, annál nagyobb boldogtalanságunk is. S így a szabadulásra csak egy ut van: elűzni ábrándjainkat.

— De tehetek-e róla, ha ábrándozó vagyok? Vagy más tán nem az? kérdé heves kitoréssel Barys.

— Az ábrándozás közös baj, a melytől egy ember sem ment, csak az, a ki eszének használatára képtelen. Te mégis tulozadt e bajt, önmagadat vitted belé. De számolj le az élet küzdelmeivel, vedd fel az elédbe dobott keztyűt, küzdj a létért, küzdj a boldogságért s ábrándjaidat csak esalképeknek tartsd; akkor meg vagy mentve. Nem az a boldogság, hogy szived titkos vágyai minden küzdelés nélkül teljesüljenek, nem, mert a miért nem kell küzdenünk az igen hamar megszokott lesz s undorral tölt el. A küzdeléssel elért boldogság az, a mely igazán boldogít s nemesít.

— Ki mondhatja, hogy nem küzdöttem?

— Küzdöttél, de rosszul; azért küzdöttél, hogy ábrándjaidat megvalósíthassad. A lehetlent, nem lehet lehetővé tenni.

— Hát az lehetetlen, hogy Paulát birjam? Még ettől is megfosztottnak kell magam tudnom.

— S ez oly nagy valami?

— Te kicsinyled? Tudd meg tehát, hogy e nő volt életem utolsó reménysége. Szólni nem tudtam még vele, csak szemeinkkel és leveleinkkel értekezhetünk, de ő igen hamar megnyert magának. Nem tudom megmondani hogyan, hanem csak azt vettem észre, hogy végtelenül szeretem. Lábai elé tettem volna életemet, mindenemet, vallásomat, sztlőimet s még nemzetiségemet is megtagadtam volna érte. — s ma nélküle vagyok!

— Hogy beszélhetsz így? Egy nőért?

— Igen egy nőért! folytatta tovább fájdalommal vegyített lelkesedés hangján. Egy nőért, ki mindenem volt s ki nélkül életem semmi!

— Ne vedd rossz néven, Agoston, de meg kell mondanom, hogy rossz uton vagy. Te pap nem lehetsz s ha az lesz, csak boldogtalanságodat növeled. Ezt én mondom.

— Tudom s tudtam régóta, de nincs semmi egyéb hátra. Élnem kell s megelhetést nyujt ez a pálya is. De ki tudhatja a jövőt?

(Folyt. köv.)

Kisebb közlemények.

— **Vidéki levél.** 7. Kedves ösém uram! Bérmauti reminiscenziáim közé újabb és újabb emlékezők gytlikezvéen, nem késhetem tovább azok közlésével: mert nagyra fogna nőni a napi események által gomolyított emlékszálak gomolyája s egy levélben, — főkép, — ha azt kedves ösém uram meghagyása szerint rövidre kell szabnom, -- nem is tudnám kifejtetni! . . .

A felelős szerkesztő dolga levén megvizsgálni, megválogatni és megbírálni a lapjában közlendőket, sajtószabadság mellett sok olyanfélét is bocsáthat közlésre egy vidéki levelező, mi nem a nagy közönség elébe való; de azért mindazt öszintén leírni s beklüdeni a szerkesztőségnek csak előnyére lehet! . . .

Könnyű kihagyni abból, a mi van; de nehéz hozzá adni azt, a mi nincs! . . . Mégis ezuttal én is megválogatom gondolataimat s lehető rövidséggel írom meg leveletem, hogy ne kelljen annak nyirbálásával időt tölteni! . . . Engedje meg kedves ösém uram, mint felelős Szerkesztő, hogy a gőzösnél is gyorsabb menetű szekerem, a gondolat szekerén, még egyszer mehessek vissza Hosszuaszóra — néhány barát-ságos szóra!

A Főpásztori látogatás egyik kiváló pontja levén az iskola, ha valahol, de különösen Hosszuasszón lehetetlen arról utólagosan meg nem emlékezmem. — Kényszerít erre azon benyomás, melynek ma is hatása alatt van emlékezetem. — Ott vagyunk tehát a jól berendezett egészséges, száraz iskolában, hol a kegyelmes Főpásztor Ur ö Excellenceiájája vezet a gyermekek vizsgáját, kik Flory József plebánostanítójok kérdéseire adják a jó feleleteket, mondják a jól betanult szavالاتokat, melyekre kedélyesen jegyezgeti meg a mlgs báró főgondnok ur „kultüregyleti műveletek!“ . . .

Én pedig azon gondolatokba mélyedék, mikor lesz ne-

kem olyan iskolám, melybe örömmel mehessek s lelki vigasszal térhessek vissza?! . . .

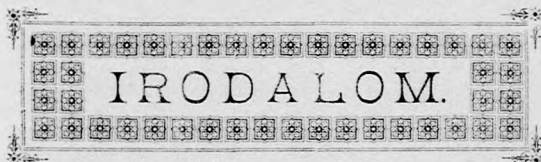
Nazó barátom kifejezést adott bérmauti leírásában a véczkei iskolaügynek: de azt nem említé fel, hogy a kegyelmes Főpásztor ur 500 frtnyi segélypénzt ajánlott fel püspökuradalmi pénztárából az új iskola építésére! . . . mondván a híveknek, „hogy ők is áldozzanak s ne várják készen a sült galambot”! . . . Így a községi vagy állami iskolakérdése, melyet azon körülmény hozott felszínre, hogy az erdélyi püspöki uradalom pénztárából mindazon helyeken, hol a közoktatási törvények követeléseinek megfelelő iskolák nincsenek, mindenütt új iskolákat hozni létre csak idők folytán lehet — nálam szerencsés megoldást nyert! . . . Püspök Urunk ó Nmlga meggyőződést szerezvén itt a helyszínén arról, hogy a mult évi jégverés, a tagosítási költségek fizetése s az élet ezer gondjainak sulya alatt roskadozó szegény nép maga erején a tankötelesek számának úgy mint az iskolai törvényeziknek megfelelő iskolát nem képes létrehozni, megkönnyörült e nyomasztó helyzetünkön, miért naponta zengem a zsoltárossal: „Confitebor Tibi Domine in toto corde meo!”

Levelemet befejezőleg t. László János primiciájáról emlékezem meg, melyet e hó 27-én Egrestön szép ünnepel tartottunk meg. Az ugynevezett manuductori tisztet helyi lelkész Nt Szántó Viktor öreges tapintattal vitte, míg Nagy Ferenc b. ujfalvi lelkész, Villmann Géza kispap s a kettős szolgálata miatt később megérkezett Pap Gyula bordosi lelkész segédkeztek velem, ki is felkérve levén a szónoklat végzésére, első evangelium után szöszékre lépven s Szt. Pál apostolnak Titushoz írott leveléből (2 r. 7 v.) vett eme szép mondatára építve: „Te pedig légy magad mindenben jó cselekedetek példája, a tanításban, fedhetlenségben, méltóságban” — teljesítem Isten segítségével megbízatásomat.

Megható volt az ujmisés áldása, melyben sokan részt vettünk s szép emlékképecskéket kaptunk ajándékul! — Részt vett az áldásból Gr. Rhedei Katiuka ő nagysága, kinek mint a primiciáns örömanjának szívességéből kiskendi vendégszerető uri lakában 18 személyből álló diszes vendégkoszorut alakítva, melynek egyik kiváló alakja mlgs Zsombori Lajos birtokos és képviselő ur is kiegészítője vala — vidáman és ünnepélyesen hangolva költöttük el a gazdag primiciái ebédet, melynek folytán az ujmisés ihlett érzülettel hangoztatta sikerült szép szózatát a kegyelmes püspök ur Lönhart Ferenc ő Nagyméltósága egészsége és hosszu boldog életeért; majd a szónok a primiciánst és örömanját; Papp Gyula Zsombori L. ő méltóságát, ismét a szónok a többi assistenseket s ezek között az u. n. manuductort éltette. —

Isten éltesse!

V. Cs. J.

— **Szellemi színporkák.** eredeti élecek, ültetek, szellemes szójátékok, adomák, kedélyes gratulációk, dedikációk és felköszöntések gyűjteménye János deák irodalmi hagyatékából. Esztergom, 1890. Kizlingstein S. bizománya. — Gyönyörű Iván székely származású író és humorista rejlik

a János deák név alatt, kitől e néven nem egy jó székely anecdotája és humoros közlemény jelent meg régebben, s kinek ez irodalmi neve székely körökben eléggé ismert. A csinos kiállítású füzetkét, mely székelyes dolgokat is tartalmaz, mellegen ajánljuk a szellemes apróságok kedvelőinek figyelmébe. Ara 25 kr.

A NAPI ESEMÉNYEK KÖRÉBŐL.

— **Királyi nász.** A magyar király leánya, a budavári születést magyar főherceg kisasszony Mária Valéria július 31-én Ischben esküdött házassági bűséget Ferenc Salvator főhercegnek. Az alattvalói lojalitást az uralkodóház ezen szoros család-i örömeiben monarchiaszerte mindenütt a legtisztább lelkesültség érzetével vett részt. Nálunk Kegyelmes Püspök Urunk Ó Nagyméltósága ünnepies isteni tiszteletet rendelt el, melyet „Te Deum“-mal összekötve a székes-egyházban Ngos Dr. Barts Ferenc nagyprépost ur pontificált. Isteni tisztelet alatt a katonai zenekar játszott, az orgona-részleteket Benedek József káplán játszotta. Jelenvoltak a káptalan, az összes katonai tisztikar, a városi és más polgári hatóságok és nagyszámu magán közönség. Az ünnepies hangulatot nagyban emelte, hogy már reggel 5 óraker a katonai zenekar a várat és a várost zenével járta be. Az egész nap a város szép ünnepe maradt.

— **Jótekonyság.** A jótekonyságban kifogyhatatlan fenkölt nemes érzelmű, páratlan kegyes jószívű, Erdély derék főpásztora, Nagyméltósága Lönhart Ferenc püspök ur az épen épülőfélben levő új orgonánkra 150 frt. méltóztatott legkegyesebben ajándékozni. Oly tény ez, mely a díszretett önönmagában foglalja: ép azért csak az marad fenn részünkre, hogy legforróbb hálaköszönetünket nyilvánítsuk a nyilvánosság terén is és imáinkban kérjük Istent, hogy ő Nagyméltósága igen becses személyét még igen sokká éltesse, egyházunk disze és édes hazánk javára! Szászváros, 1890. jul. 30. Lázár Mór, zárdafőnök.

— **Jótekonyság.** Püspök Ur ő Nagyméltósága a gelencei róm. kath. iskola felszerelésére 200 frtot, a harasztosi iskola, kántorilak és plebániái gazdasági épület kijavítására 66 frt., a bonczhidai róm. kath. iskola építésére az eddigieken kívül újból 200 frtot, a esiksomlyói jégkárosult híveknek 100 frt., a esikdelnei torony helyreigazítására 50 frtot, a magyar-igeni plebániálak kijavítására 99 frt 65 krt. kegyeskedett közelebről adományozni.

— **Püspök Ur ő Nagyméltóságát** Piskiben megérkezésekor ünnepiesen fogadták: a harangok hangjai mellett kísérték az állomástól nyaralójáig, a templom tornyára újból kítették a nemzeti zászlót, mint ő Nagyméltósága ott létének hirdetőjét. Másnap vasárnap jul. 27-én a róm. kath. hitközség egyháztanácsa János E. plebános vezérlete alatt teljes számban tisztelgett ő Nagyméltóságánál.

— **Érettséges főherceg.** József főherceg fia ifj. József főherceg az első főherceg, a ki mindenben a magyar tanterv szerint végzvéen középiskolai tanulmányait f. é. július 21 és 22-én Pannonhalmán érettségi vizsgát tett. A vizsgáló bizottság elnöke dr. Németh Antal tan. ker. főigazgató volt, a miniszter biztos pedig Vaszary Kolos főpát. Jelenvoltak a

fenséges szülők is. Az egyestantárgyakból az illető győri benedek-rendű szaktanárok kérdeztek. A főherczeknek szabatos feleletei minden felé általános elismerést keltettek. Hazánk történelméből szent István korszakot alkotó működése és a pragmatika sankeiora vonatkozó kérdésekre adott biztos feleleteket, a magyar irodalomból, pedig Tompa, Petőfi és Arany költészetét ismertette. A vizsgálat befejezt után az elnök az ifjú érett főherczeket üdvözölte, majd maga a főherczeg mondott köszönetet a vizsgáló bizottságnak. Vaszary főapát is tartott beszédet, a melynek alapját a klasszikus mondat képezte: „Esto vir in virtute tua.” Az apa József főherczeg a bátor diákokat dicsérte és buzdította: „Légy férfi és légy magyar! Légy derek hű magyar ember!” A vizsgázott főherczeg a nap emlékére szülők iránt való hártalan tiszteletének jeléül átnyújtotta nekik „Három nap az Adrián” című művét, a mely egész terjedelmében felolvastattott.

— **Harangszentelés Mező-Sámsondon.** Lapunknak írják: Két éve már, hogy M. Sámsondon a középső harang, mely a Boldogs. Szűz tiszteletére volt felszentelve, elhasadt s így egy új harang megszerzése vált szükségessé. Helmuth J. volt és Kolin J. jelenlegi sámsondi lelkész buzgólkodása s a hívek kiválóan t. Basa Antal, t. Csizsér János és nagys. Dindár Tivadar urak lelkes áldozatkészsége folytán ez sikerült is. A harangot Andrásofski János öntötte Kolozsvárt; egyik oldalán a szent feszület, másikon a Boldogs. Szűz képe díszeleg; felirata pedig ez: „Újra öntetett a buzgó hívek kegyes adományából. Jégvíhar ellen imádkozzatok. Öntötte Andrásofski János Kolozsvárt.” Az új harangot f. e. július hó 27-én benedekizta Kolin J. sámsondi lelkész egy alkalmi beszéd kíséretében.

— **Nagyhóvetkezmenyü Indítvány.** A „Religió” ezen felévi 7. számában Kapisztrán a következőket írja: Azt ajánlanám hogy valahányan szeretik kath. hitőket és magyar hazájukat és a lelkek üdvét, mindazok esatlakozzanak imaegyesületé, talán a következő alakban: **Imaegyesület Magyarország Nagyassonya tiszteletére.** Célje a jelen szomorú viszonyok közt buzgóbb ima és jócskekedetekkel megnyerni Nagyassonyunk pártfogását kath. hitűnknek hazánkban való fölvirágoztatására, a bünhösök és más hitlen lévőknek megtérésére. Tagjai mindazon kath. hívek, kik az említett ezétra Nagyassonyunk tiszteletére naponkint legalább egy Miatyánkot és Üdvözetlet mondanak, hozzá esatlólván a litániából ezen könyörgést: Sz. István király, sz. László király, sz. Imre herczeg, sz. Erzsébet: könyörgöjtek érettünk! Aldozópapok egyesületi kötelemeknek eleget tesznek, ha az említett ezétra havonkint egy-egy sz. misét, világi hívek, ha egy-egy sz. áldozást fölajánlanak. Az egyesület megalakulhat bárhol, ha legalább is hárman kötelezik magukat (de nem bűn terhe alatt) az egyesületi kötelem teljesítésére. Tanácsos azonban, hogy a buzgóbb ápolására a lelkész urak ezt az ügyet erősen a kezökbe vegyék, a tagokat jegyzékbe foglalják, adott alkalommal kitartásra lelkesítsék, a megholt tagokat az élők imába ajánlják, külön imaszándékokat velük közöljenek és t. — Az indítványt a „Religió” lelkész szerkesztője a következő szerkesztői sorokkal ajánlja: Várjuk az első jelentkezőt legalább három taggal. Melyik lelképásztor nem tehetné ezt meg. Legalább három hívet megnyerni Magyarországon Nagyassonya imaegyesületének? Mi helyt egy jelentkező lesz: egy lépéssel azonnal tovább me-

gyünk. Különösen a jó anyai, a gyengéd női szíveket kell először megnyerni. A devotus femineus sexus imája megnyitja a menyország utját a korszellem nyugéhen hánykolódó férfi-szívek számára.

— **A magyarországi lat. és gör. szert. róm. kath. tanítók segélyalapjáról,** úgy szintén a létesítendő országos kath. tanítói árvaláz alapjáról a kezelő egri főkapitán által benyújtott és Bibornok, Herzeg-Primás és esztergomi Érsek Ur o. Eminenciájához felterjesztett, általa pedig kegyesen felülvizsgált és helyesnek talált 1889. évi számadások kivonatát a következőkben közöljük: A) A tanítók segélyalapjának vagyona: Vagyonállás 1888. év végén 68715 frt 98 kr. — Az 1889. évi bevétel a múlt évi 2794 frt 98 krral, az egyházmegyék gyűjtéseivel — melyek között egyházmegyénk a 8-ik helyen 173 frttal szerepel — 3532 frt 60 kr. és más természetű jövedelmekkel összesen 10731 frt 29 kr. — Az 1889. évi kiadás ösztöndíjakra, segély- és gyámpenzre, valamint a szegény sorsu tagok gyámolítására stb. stb. összesen 7322 frt 61 kr. — Az 1890. évre átvendő készpénzmaradvány tehát 3408 frt 68 kr. — Ezek szerint a segélyalap vagyona állása 1889. év végén 70609 frt 68 kr. — B) A létesítendő tanítói árvaláz alapjának vagyona: Vagyonállás 1888. év végén 4907 frt. — Az 1889. évi bevétel a múlt évi 109 frttal, az egyházmegyék gyűjtéseivel, melyek között csak az esztergomi, rozsnói és veszprémi vannak feljegyezve, 208 frt és más természetű jövedelmekkel összesen 862 frt. — Az 1889. évi kiadás 673 frt. — Az 1890. évre átvendő készpénzmaradvány tehát 189 frt. — Ezek szerint az árvaláz alapjának állása 1889. év végén 5660 frt.

— **A IV. egyetemes tanítógyűlésen résztvevők elszállásolása.** Hogy az elszállásoló bizottság minél előbb beosztassa a tagokat a rendelkezésre álló lakásokra, s hogy minél előbb tudósíthassa azokat leendő lakásuk felől, ezennel föl hívja az érdekelteket, hogy Hajos M. hály titkárt (V. Szemere utcai iskola) augusztus 5-ig tudósítsák, hogy az alább megnevezett helyek közül melyikbe kívánnak elszállásoltatni. A dunántúli hépezdékben végeztek a Grf. Károlyi utcai iskolában, az erdélyi és tisztántúliak a Lónyay u. iskolában, a dunán- és tisztánimeniek az Érsek u. iskolában, a pest-megyeiek pedig a Bezerédy u. iskolában fognak ingyen szállást kapni. — Tudósítsák továbbá arról is, vajjon hónapos szobában — és pedig egy ágyval e vagy kettővel — ohajtanak szállást. A szobák ára 80 kr., két ágyval 1 frt., melynek felét a rendező bizottság fűdözi, felét az illetők tartoznak fizetni. — Az elszállásoló bizottság.

— **Pályázat.** (29.) A szárazpataki rk. hitszövegben üresedésbe jött segédkantortanítói állomásra ezennel pályázat hirdetik. — Ezen állomással összekötött évi jövedelem: 1) Meltóságos Pótsa József főispán u. iskolai alapítványból utólagos évnegyedi részletekben készpénz évi 40 frt. 2) Szárazpataki községtől szintén hasonló minőségben 40 frt. 3) 21 kalangya ősz ugyanannyi tavasz kepe a hívektől. 4) Vasár- és ünnepeken az isteni szolgálatokon való segédkezésért, a peselneki kántori részből 8 kalangya ősz, s ugyanannyi tavasz kepe. 5) Öszpöréből körülbelül 8 frt. 6) Stolla, piunlegatum és harangpözeásból 12—14 frt. 7) 8 szekér fa. 8) Két szoba, konyha, kamara, pinze és veteményes kerttel ellátott nagyon tisztességes jó lakás. Az iskolaszék által megválasztandó tanító köteles lesz az I—II-ik vegyes osztályt önállóan vezetni; a segédkantori, sekrestyési és harangozási kötelemeket pontosan teljesíteni. Pályázni kívánók keresztlevél, tanítói oklevél — vagy harmadévi képezdei bizonyítvány — szolgálati és erkölcsi bizonyítványokkal felszerelt folyamódványaikat folyó évi augusztus 15-éig alólírtchoz terjeszték be. Szárazpatakon 1890. július 26-án. Rápolthy Ferenc, isk. széki elnök.

Kiadja: Az erdélyi róm. kath. irodalmi társulat. Felelős szerkesztő: PÁL ISTVAN.

Szerkesztőtársak: Dr. CSERNI BÉLA, KÓRÓDY PÉTER, PÁL ANTAL, ZLAMAL AGOST.